

FAKTA OM PAH'S

Polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) er anbefalt klassifisert som kreftfremkallende (Gruppe 1 karsinogen) av IARC, som betyr at det er en sikker sammenheng mellom eksponering for PAHs og kreft hos mennesker. PAH kan svelges, pustet inn, eller i noen tilfeller, passere gjennom huden. Kroppen kan skille ut små mengder PAH med urin og avføring. Langvarig eksponering kan føre til lunge- og hudkreft.

Hvor risikoen finnes

Arbeidstakere i næringer som bruker eller produserer kull eller kullprodukter, oleje og gass har høyest risiko for å bli eksponert for PAH. Disse arbeidstakerne omfatter asfaltarbeidere, kull- og gassarbeidere, fiskere (kulltjære på garn), grafitt-elektrode arbeidere, mekanikere (biler og dieselmotor), veiarbeidere og dekk- og gummi produksjonsarbeidere. Folk er vanligvis utsatt for blandinger av PAH, for eksempel pusteluft som er forurenset av eksos fra motorkjøretøyer, sigarettøyk og røyk fra asfalterte veier.

Mer om PAH

PAH (polysykliske aromatiske hydrokarboner) er en gruppe av kjemikalier som forekommer naturlig i kull, råolje og bensin. De produseres også når kull, olje, gass, tre, søppel og tobakk brennes. PAH som oppstår fra disse kildene kan bindes til eller danne små partikler i luften. Matlaging ved høy temperatur vil danne PAH. Sigarettøyk inneholder mange ulike PAH-forbindelser.

Hvordan eksponeringer kan påvirke deg

PAH har lav akutt toksisitet, så akutte virkninger som er tilskrevet eksponering for PAH er trolig forårsaket av andre stoffer. Langsiktig eksponering for PAH i arbeidsmiljøet kan påvirke flere systemer/organer i kroppen. PAH kan påvirke åndedrettssystemet (reduksjon i lungefunksjon, bryst smerter, irritasjon av luftveiene og lungekreft), mage- og tarmsystemet (inkludert kreft), hud (brannskader og vorter på solutsatte områder som kan utvikle seg till kreft), øyne (øyeirritasjon) og være en årsak til andre typer kreft som leukemi og blærekreft. Latenstid fra eksponering til PAH-relatert kreft oppstår varierer fra 5 til 20 år avhengig av typer kreft.

Hva du kan gjøre

Sørg for gode kartlegginger og risikovurderinger, slik at det er kjent når tiltak må iverksettes. Dersom det ikke på annen måte kan dokumenteres at nivåene av PAH er på et fullt forsvarlig nivå, må det foretas eksponeringsmålinger. Informer arbeidstakerne om risikoen og de forebyggende tiltakene. Undersøk om det finnes arbeidstakere som har symptomer.

Den beste løsningen er å kontrollere eksponeringen ved å erstatte stoffet eller prosesser med mindre farlige kjemikalier eller lukkede prosesser. Men siden PAH oppstår fra brennende prosesser er det ikke lett å eliminere eller erstatte dette stoffet. Det er derfor viktig å omslutte kilden og/eller installere ventilasjonssystemer for å redusere eksponeringen.

Sørg for at riktig personlig verneutstyr brukes.

Les mer om PAH her:

<https://www.arbeidstilsynet.no/contentassets/301a38335bb14565bc0951cb6d20d39e/pah-polyaromatiske-hydrokarboner-grunnlagsdokument-2010.pdf>

Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 3: Arbeid hvor kjemikalier kan utgjøre en fare for arbeidstakeres sikkerhet og helse:

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-utforelse-av-arbeid/2/3/>

Forskrift om tiltaks- og grenseverdier Vedlegg 1: Grenseverdi for PAH:

<https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-tiltaks--og-grenseverdier/8/1/>

Referanser: CDC, IARC, Arbeidstilsynet